

СПІЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ РИНКУ ЦУКРУ ЯК ІНТЕГРАЛЬНИЙ ВЕКТОР УКРАЇНИ ТА ЄС

*Рижикова Н.І., к.е.н., доцент,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Правове регулювання спільного ринку цукру ЄС є частиною Спільної сільськогосподарської політики (Common Agricultural Policy, скорочено – CAP) Європейського Союзу, однієї з найважливіших сфер діяльності Співтовариства. Спільна політика у сфері сільського господарства була закріплена у ч. 1 ст. 3. Договору про заснування Європейської Спільноти від 1 березня 1957 року [1]. У Розділі II Договору, який має назву «Сільське господарство» визначається, що спільний ринок охоплює сільське господарство та торгівлю сільськогосподарською продукцією. Остання розуміється як продукція, вирощена на землі, продукти тваринництва та рибальства, а також продукти первинного обробітку, безпосередньо пов'язані з цією продукцією.

У Договорі про заснування Європейської Спільноти було визначено наступні цілі спільної сільськогосподарської політики:

– підвищити продуктивність сільського господарства через сприяння технічному прогресові, забезпечення раціонального розвитку сільськогосподарського виробництва та оптимальне використання виробничих чинників, зокрема робочої сили;

– забезпечити належний рівень життя сільськогосподарської спільноти, зокрема збільшуючи особистий прибуток людей, що працюють у сільському господарстві;

– стабілізувати ринки;

– забезпечити прийнятні ціни для споживача.

Під час розроблення спільної сільськогосподарської політики та окремих методів її застосування належало враховувати:

– особливу природу сільськогосподарської діяльності, що впливає з соціальної структури сільського господарства та зі структурних та природних відмінностей між різними сільськогосподарськими регіонами;

– той факт, що в державах-членах сільське господарство

становить сектор, близько пов'язаний з усією економікою.

Реалізація CAP з самого початку свого існування і до сьогодні залишається одним з найбільш складних елементів спільної політики Спільноти, що про що, зокрема, свідчать зміни кардинальних підходів щодо її фінансування [2]. Мета CAP сформульована як збереження економічного сектора з нестандартними інституційними та соціальними рисами – соціально та економічно неоднорідного, «багатофункціонального» і заснованого на праці членів родини на сімейних фермах, що не дає змоги запровадити тут принципи промислового виробництва та конкурентних ринків. Цілісність і прогресивність CAP визначається загальним усвідомленням її базових принципів, обов'язковості виконання умов і досягненням на цій основі компромісних взаємовідносин між країнами-членами ЄС. Результатом проведення такої політики є захисна стратегія модернізації сільського господарства в умовах глобалізації, внутрішньої загрози індустріалізації суспільства та зовнішнього впливу світових конкурентів, зокрема такого торгового партнера, як США. CAP з часу її зародження була найважливішим консолідуючим чинником для народів Європейського Економічного Співтовариства (ЄЕС) [3].

Сільське господарство на відміну від інших секторів західноєвропейської економіки залишається найскладнішим сектором щодо втілення інтеграційних планів. Крім того, у тексті Римського договору не були визначені конкретні терміни інтеграції сільського господарства в спільний ринок. У майбутньому очікується, що саме ця невизначеність стане однією з ознак суперечливого характеру CAP.

Відповідно до останньої реформи ринку цукру передбачається наступне:

- зменшення ціни на цукор на 36%, а ціни на цукрові буряки – на 39,7%;

- виробники цукрових буряків отримують прями платежі, які дорівнюють 64,2% скорочення цін, розрахованого від остаточного скорочення ціни;

- система квот буде спрощена об'єднанням квот А і Б через граничний експорт у майбутньому;

– введення приватної системи збереження запасів цукру та заміни інтеграційних цін рекомендаційними;

– підтримка цукрових виробників, які вирішили припинити виробництво цукру (які передають права на виробничу квоту реструктуризаційному фонду) з платежами за рік закінчення виробництва – реструктуризаційний фонд фінансується за рахунок стягнення платежів з власників квот, тобто цукрової промисловості та утримання споживчих цін на поточному рівні протягом перехідного періоду;

– виробники цукрових буряків отримують принаймні 10% реструктуризаційної підтримки виробникам цукру;

– обсяг реструктуризаційного фонду оцінюється близько 5 млрд євро; виробники цукру можуть купити квоту на цукор загальним обсягом 1,1 млн тонн (максимум) у реструктуризаційного фонду за ціною 730 євро/тону;

– додаткова підтримка постраждалих регіонів з метою диверсифікації виробництва (109 євро/т. цукру);

– якщо реструктуризаційний фонд не отримає достатньої квоти від цукрової промисловості для скорочення виробництва на обсяг поточного експорту, ЄС вирішить ввести загальне скорочення квоти;

– збільшення квоти на замітники цукру трьома етапами;

– виробництво цукрових буряків отримає вигоду від заходів ЄС щодо розвитку відновлюваних джерел енергії (цукор для біоетанолу, фармацевтичних та хімічних цілей не підпадає під систему квотування).

Література: 1. Договір про заснування Європейської Спільноти. – Конституційні акти Європейського Союзу. Частина I. – Упоряд. Г. Друзенко, за заг. ред. Т. Качки. – К.: Юстиніан, 2005. – С. 45-184. 2. Zobbe, H. (2001): *The Economic and Historical Foundation of the Common Agricultural Policy in Europe*. Working Paper, Department of Economics and Natural Resources, The Royal Veterinary and Agricultural University. Copenhagen, Denmark. 3. Бетлій М.Г. Аграрний сектор України на шляху до євроінтеграції / М.Г. Бетлій М.Г., Бородіна О.М., Бородін С.В. – Ін-т економіки та прогнозування Нац. акад. наук України. – Ужгород: ІВА, 2006. – 495 с. 4. Реструктуризація цукрового комплексу України: Наукові матеріали / Інститут економічних досліджень та політичних консультацій / Німецько-український аграрний діалог. – <http://www.ier.kiev.ua>.